

Praktiserende Dyrlægers Arbejdsgiverforenings vedtægter

Journal nr. 3/1120-0301-0374/SEK/LOB

Rådsmødet den 26. oktober 2005

Resumé

1. Praktiserende Dyrlægers Arbejdsgiverforening, der er en forening under Den Danske Dyrlægeforening, har anmeldt sine vedtægter. Sagen indeholder en stillingtagen til, om vedtægterne er i overensstemmelse med konkurrencelovens § 6.
2. Det relevante marked er markedet for dyrlægeydelser udført af autoriserede dyrlæger i Danmark.
3. Vedtægternes § 4, stk. 1 og 2, indeholder bestemmelser, der giver Praktiserende Dyrlægers Arbejdsgiverforening eneretten til at forhandle aftaler om honorarer mv. på de praktiserende dyrlægers vegne.
4. Praktiserende Dyrlægers Arbejdsgiverforening og Dyrlægeforeningen benytter blandt andet vedtægternes § 4, stk. 1, til at forhandle aftaler med private organisationer og foreninger om dyrlægernes honorarer for en række nærmere specificerede ydelser. Vedtægternes § 4, stk. 2, har af Praktiserende Dyrlægers Arbejdsgiverforening været benyttet til i to tilfælde at forhindre, at private foreninger mv. indgik individuelle aftaler med udvalgte dyrlæger.
5. Derudover har Praktiserende Dyrlægers Arbejdsgiverforening i medfør af vedtægterne forhandlet en aftale med Fødevarestyrelsen om størrelsen af dyrlægernes vederlag, når de udfører veterinært arbejde som led i offentlig bekæmpelse af smitsomme sygdomme hos dyr. Forhandlingerne har hjemmel i dyrlægeoven, hvorfor den konkurrencebegrænsning, der følger af aftalen, der er kommet ud af forhandlingerne, ikke er omfattet af forbudet i konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. § 2, stk. 2.
6. Endelig har Praktiserende Dyrlægers Arbejdsgiverforening forhandlet aftaler med Fødevarestyrelsen om dyrlægers honorar for udførelse af kødkontrol. Disse aftaler udgør løn- og arbejdsforhold og er derfor undtaget fra konkurrenceloven i medfør af § 3.
7. Konkurrencestyrelsen finder, at vedtægternes § 4, stk. 1 og 2, begrænser dyrlægernes frihed til selv at fastsætte og bruge deres priser som konkurrencemiddel. Med undtagelse af hjemlen i vedtægternes § 4, stk. 1, til at indgå aftaler, som er undtaget fra konkurrencelovens forbudsbestemmelser i medfør af konkurrencelovens § 2, stk. 2 og § 3, er PDA's eneret til på medlemmernes vegne at indgå aftaler om priser o. lign. derfor i strid med konkurrencelovens § 6, stk. 1. Ifølge konkurrencelovens § 6, stk. 3, er en brancheforenings vedtægter også omfattet af forbudet i konkurrencelovens § 6, stk. 1.
8. Vedtægternes § 4, stk. 1 og 2, opfylder ikke betingelserne for at opnå en fritagelse fra forbudet i konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. § 8, stk. 1.
9. Med denne afgørelse fastslås det således, at Praktiserende Dyrlægers Arbejdsgiverforenings vedtægter har til formål at begrænse konkurrencen. Denne afgørelse omfatter ikke en vurdering af de underliggende aftaler, der med hjemmel i vedtægternes § 4, stk. 1, er indgået med private organisationer og foreninger. Hvis Praktiserende Dyrlægers Arbejdsgiverforening ønsker en afgørelse af, om aftalerne er omfattet af forbudet i konkurrencelovens § 6, stk. 1, og om de i givet fald opfylder betingelserne for en fritagelse i medfør af konkurrencelovens § 8, kan PDA vælge at anmelde aftalerne.

Afgørelse

10. Konkurrencerådet meddeler Praktiserende Dyrlægers Arbejdsgiverforening, at
  - vedtægternes § 4, stk. 1 og 2, er i strid med forbudet mod konkurrencebegrænsende aftaler, jf. konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. stk. 3.
  - vedtægterne opfylder ikke betingelserne i konkurrencelovens § 8, stk. 1, for at opnå en fritagelse fra forbudet i konkurrencelovens § 6, stk. 1.

- i medfør af konkurrencelovens § 6, stk. 4, jf. § 16, stk. 1, nr. 1, påbydes Praktiserende Dyrslægers Arbejdsgiverforening derfor at ophæve vedtægternes § 4, stk. 1 og 2.
- hvad angår vedtægternes § 4, stk. 1, vedrører påbudet alene den eksklusive ret, som bestemmelsen giver Praktiserende Dyrslægers Arbejdsgiverforening til at forhandle aftaler vedrørende takster og honorarer mv., som ikke er omfattet af undtagelsesbestemmelsen i konkurrencelovens § 3 om løn- og arbejdsforhold, eller som ikke er omfattet af hjemmel i lov.
- påbudet skal efterkommes inden **fire uger** fra modtagelsen af afgørelsen, og Praktiserende Dyrslægers Arbejdsgiverforening skal inden for samme frist informere medlemmerne herom.

Sagsfremstilling

11. Praktiserende Dyrslægers Arbejdsgiverforening (PDA) rettede i marts 2003 henvendelse til Konkurrencestyrelsen og spurgte, om foreningens vedtægters § 4 kunne anses for at være i overensstemmelse med konkurrenceloven.

12. Henvendelsen havde baggrund i en sag opstået i PDA som følge af, at en landboforening havde rettet henvendelse til en række udvalgte dyrslæger med henblik på at indgå samarbejdsaftaler. I den forbindelse gjorde PDA under henvisning til sine vedtægter de berørte dyrslæger opmærksom på, at dyrslægerne ikke måtte indgå sådanne aftaler, idet aftaler af den art skulle forhandles af PDA på medlemmernes vegne.

13. Efter drøftelser med Konkurrencestyrelsen anmeldte PDA den 8. oktober 2003 vedtægterne. Anmeldelse er indgivet i medfør af konkurrencelovens § 8, stk. 2, idet anmelder har ansøgt om en fritagelse af aftalen i henhold til konkurrencelovens § 8, stk. 1.

14. Ved anmeldelsen oplyste PDA, at der ikke var indgået nogen aftaler i medfør af vedtægterne. På baggrund af disse oplysninger vurderede Konkurrencestyrelsen vedtægterne og udarbejdede i den forbindelse et udkast til afgørelse med et påbud om delvis ophævelse af vedtægterne. På et efterfølgende møde afholdt mellem styrelsen og PDA indleverede foreningen en række aftaler, som foreningen har indgået med hjemmel i vedtægterne. Efter at have fået belyst, hvordan vedtægterne anvendes i praksis, har styrelsen fundet det hensigtsmæssigt at foretage en fornyet vurdering af sagen.

Virksomheden

15. Den Danske Dyrslægeforening er standsforening for dyrslægerne. PDA er en arbejdsgiverorganisation under Den Danske Dyrslægeforening. Medlemmerne er dyrslæger, der driver selvstændig praksis, dyrslæger, der ejer virksomheder, som driver praksis, og dyrslæger, der er ansat som chefer i virksomheder, hvis hovedformål det er at drive klinisk praksis[1]. Under Den Danske Dyrslægeforening er der tillige en organisation for de ansatte dyrslæger, Ansatte Dyrslægers Organisation.

16. PDA har ca. 775 medlemmer, svarende til ca. 90 % af samtlige praktiserende dyrslæger i Danmark. Disse 775 medlemmer er fordelt på ca. 450 dyreklinikker/-hospitaller.

Markedsbeskrivelse

17. Dyrslægegerning er defineret i dyrslægelovens § 2. Dyrslægers arbejde består såvel i behandling af levende dyr for private (fx kæledyr) og for erhvervsdrivende (landbrugsvirksomheder, dyrepensioner mv.). Derudover har industrien dyrslæger ansat, fx inden for medicinalindustrien, hvor dyrslægerne blandt andet tager del i forskning. Endvidere er der ansat dyrslæger inden for det offentlige til blandt andet undervisning samt til udøvelse af veterinær fødevarekontrol og -tilsyn på fx slagterier.

18. Der kræves autorisation for at kunne udøve dyrslægevirksomhed. Kravet hertil er, at man har bestået veterinæreksamen ved Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole. EF-statsborgere, som i en af de øvrige medlemsstater har gennemført en dyrslægeuddannelse, har efter reglerne om gensidig anerkendelse af eksamensbeviser krav på autorisation og på tilladelse til at virke som dyrslæge i Danmark. Der stilles som udgangspunkt krav om, at den udenlandske dyrslæge skal kunne beherske det danske, svenske eller norske sprog[2] for at opnå autorisation. Dyrslæger med praksis i et andet EU-land har ret til at udøve dyrslægevirksomhed i Danmark i op til 16 uger om året uden autorisation.

19. I henhold til EF-traktatens regler om fri bevægelighed for varer og tjenesteydelser har danske borgere og virksomheder ret til under iagttagelse af visse restriktioner at bringe deres dyr til behandling hos dyrslæger i andre EU-lande[3].

Aftalen

20. Vedtægterne indeholder bestemmelser om medlemmernes pligter, PDA's interessevaretagelse for medlemmerne, kontingentfastsættelse, generalforsamling og bestyrelsens sammensætning. Vedtægterne fremgår af bilag 1. Den bestemmelse, der har relevans i forhold til konkurrenceloven, er vedtægternes § 4.

21. Vedtægternes § 4, stk. 1 og 2 lyder således:

”Stk. 1. Praktiserende Dyrlægers Arbejdsgiverforening udøver forhandlingsretten for samtlige de af Den Danske Dyrlægeforening indgåede vejledende eller bindende aftaler om takster, honorarer og lignende, der udelukkende eller i al væsentlighed vedrører praktiserende dyrlæger.

Stk. 2. Praktiserende Dyrlægers Arbejdsgiverforening udøver endvidere forhandlingsretten for alle vejledende eller bindende aftaler, som enkeltpraksis anmodes om at indgå med institutionelle klienter, hvorved forstås foreninger, sammenslutninger, klubber og lignende, der ønsker bindende eller vejledende pris eller honoraraftaler på de tilsluttede klienters vegne.”

22. Vedtægternes § 4, stk. 1, overlader det til PDA at forhandle de aftaler om priser mv., som Dyrlægeforeningen indgår på de praktiserende dyrlægers vegne. Bestemmelsen legitimerer herved PDA til på brancheforeningsniveau at indgå sådanne typer aftaler for medlemmerne. Vedtægternes § 4, stk. 2, betyder, at når en praktiserende dyrlæge skal indgå aftale om priser med fx en kennel, er det PDA, der skal forhandle aftalen. § 4, stk. 1, vedrører således aftaler, der berører dyrlægerne generelt, mens stk. 2 omhandler aftaler, som den enkelte dyrlæge indgår.

23. Vedtægternes § 4, stk. 2, har i praksis alene været anvendt til at forhindre praktiserende dyrlæger i at indgå individuelle aftaler med private foreninger mv., mens hjemlen til at forhandle sådanne individuelle aftaler ikke har været benyttet. De aftaler, PDA har indgået på medlemmernes vegne, omfatter samtlige medlemmer og er således omfattet af vedtægternes § 4, stk. 1. De indgåede aftaler vil blive omtalt i det følgende.

24. Vedtægternes § 4 indeholder derudover i stk. 3 og 4 bestemmelser om PDA's forhandlingsret vedrørende ansat personale samt medlemmernes forhold vedrørende pension mv. Anmelder har oplyst, at der i medfør af disse bestemmelser er indgået en pensionsaftale med Pensionskassen for Jordbrugsakademikere og Dyrlæger. Endvidere er der indgået en bindende aftale for så vidt angår en overenskomst for ansatte veterinærsygeplejersker og ansatte dyrlæger.

Anvendelsen af vedtægternes § 4, stk. 1

25. Vedtægternes § 4, stk. 1, har været anvendt i forbindelse med forhandlinger med såvel offentlige myndigheder som med private organisationer og foreninger.

Aftaler indgået med offentlige myndigheder

26. PDA og Dyrlægeforeningen har indgået forskellige typer aftaler med offentlige myndigheder.

Sygdomsbekæmpelse

27. PDA forhandler jævnligt med Fødevarestyrelsen om indholdet af bekendtgørelser, der involverer dyrlægers arbejde i forbindelse med udfærdigelse af regler om sygdomsbekæmpelse o. lign. PDA har oplyst, at Fødevarestyrelsen forhandler med PDA om størrelsen af de takster, dyrlægerne skal have for deres ydelser.

28. Bekendtgørelse om betaling af dyrlæger for offentlige forretninger[4] er et eksempel på en sådan bekendtgørelse. Bekendtgørelsen angiver grundtakster for dyrlægers udførelse af offentlige forretninger, som veterinærmyndighederne pålægger dyrlægerne, i form af point. Fx giver en mistankeprøve vedrørende gruppe I-sygdomme 25 point. Et point har ifølge bekendtgørelsen en værdi af 13,44 kr. (pr. 1. oktober 1997 niveau). Beløbet pristalsreguleres.

Kødkontrol

29. Derudover findes der aftaler vedrørende honorering for arbejdet med at udføre kødkontrol. Kødkontrol er en offentlig kontrolopgave, der foretages på slagterierne af autoriserede dyrlæger på Fødevarestyrelsens vegne[5].

30. Kommunernes Landsforening indgik efter forhandling med PDA i 1997 en "Aftale om betaling til privatpraktiserende dyrlæger for udøvelse af kødkontrol i godkendte slagtehus". I forbindelse med, at kødkontrol på de mindre slagterier er overgået fra kommunerne til Fødevarestyrelsen, er Fødevarestyrelsen indtrådt i aftalen. Aftalen regulerer de honorarsatser, dyrlægen skal have for de ydelser, der er omfattet af aftalen (fx kontrol før slagtningen) samt dyrlægens timehonorar[6].

Aftalen indeholder også regler om befordringsgodtgørelse samt om, at dyrlægen skal have et ferietillæg på 12½ % af sin timehonorering. Derudover regulerer aftalen parternes opsigelsesvarsel. I henhold hertil kan dyrlægen opsiges ansættelsesforholdet med en måneds varsel, og ansættelsesmyndigheden har et opsigelsesvarsel på tre måneder. Aftalen fremgår af bilag 2.

31. På lignende vilkår har Fødevarestyrelsen indgået en aftale, der dækker dyrlægers honorering, når disse tilkaldes som vikarer. Dette kan eksempelvis være i de situationer, hvor de fasttilknyttede dyrlæger holder ferie eller er syge samt, når der i det hele taget er behov for ekstraassistance på de store slagterier. Da der er tale om en ren vikaraftale, indgås der ikke nogen ansættelseskontrakt med de dyrlæger, der tilkaldes, der i øvrigt kan være såvel praktiserende som ansatte dyrlæger. Fødevarestyrelsen har et fast tilkaldekorps, som styrelsen benytter, når der skal findes en vikar[7].

32. Aftalen benævnes "honorering af kødkontrolassistance afregnet pr. time"[8]. Aftalen har været benyttet siden 1992. Aftalen regulerer den timebetaling, dyrlægen skal have. Pr. påbegyndt time får dyrlægen 21,5 point. Pr. 1. april 2000 havde et point en værdi af 14,01 kr. Pointenes værdi reguleres årligt. Derudover indeholder aftalen bestemmelser om overtidsbetaling og feriegodtgørelse. Sidstnævnte er fastsat til 12½ %. Aftalen fremgår af bilag 3.

33. Timebetalingen i henhold til de to sidstnævnte aftaler er i dag 341,85 kr. plus feriepenge.

34. I henhold til Fødevarestyrelsen er de dyrlæger, der er omfattet af disse to aftaler, omfattet af reglerne om betaling af ATP, sygedagpenge i henhold til funktionærloven osv. Honoraret udbetales som A-indkomst.

Aftaler indgået med private foreninger

35. I medfør af vedtægternes § 4, stk. 1, har PDA forhandlet aftaler med følgende **private** foreninger og organisationer[9]:

- Kattens Værn
- Dansk Blindesamfund
- Dansk Kennelklub
- Dyrenes Beskyttelse

36. Aftalen med **Kattens Værn** er en aftale om delvis honorering af dyrlægers arbejde med vildtlevende herreløse katte, der fanges i fælder, og som ønskes genudsat. Aftalen angiver, hvad der er omfattet af den standardydelse, dyrlægen skal levere. Hvis der er tale om en kat, der genudsættes, må dyrlægen kræve fire gange normalt grundhonorar (konsultationshonorar). For katte, der efter endt undersøgelse bliver aflivet, må dyrlægen kræve 2½ gange normalt grundhonorar. Rekvirenten (fx Falck) modtager et fast tilskud på 600 kr. pr. hunkat og 400 kr. pr. hankat fra Kattens Værn til dækning af dyrlægens betaling. Resten skal rekvirenten selv betale.

37. Aftalen med **Dansk Blindesamfund** omhandler sundhedseftersyn af førerhunde. Der er tale om en aftale indgået for 30-40 år siden. Aftalen angiver den betaling, en dyrlæge skal have for regelmæssigt sundhedseftersyn af en førerhund. Beløbet betales af Dansk Blindesamfund. Honoraret er pristalsreguleret med nettoprisindekset. Pr. 1. januar 2003 er honoraret fastsat til 362,26 kr. pr. hund. Hvert år offentliggør PDA det nye tal.

38. Aftalen med **Dansk Kennelklub** omfatter honorar i forbindelse med dyrlægers medvirken ved kennelklubbens udstillinger og kennelinspektioner. Aftalen angiver dyrlægens honorering for dennes tilsyn samt for tilkaldevagt på hundeudstillinger. For fast tilsyn honoreres dyrlægen med et beløb, der svarer til timehonoreringen til dyrlægerne for varslet kødkontrol på eksportslagterierne. Pr. 1. oktober 2004 var denne takst 418,15 kr. For tilkaldevagt honoreres dyrlægen med 25 % af ovennævnte timebetaling. For Kennelinspektioner honoreres dyrlægen med et beløb, der svarer til timehonoreringen til dyrlægerne for kødkontrol på eksportslagterierne med et tillæg på 100 %.

39. Aftalen med **Dyrenes Beskyttelse** vedrører honorering af praktiserende dyrlæger i forbindelse med behandling af syge og tilskadekomne herreløse dyr. Aftalen angiver ikke en konkret pris, som den enkelte dyrlæge skal opkræve, men aftalen angiver, hvilken andel af dyrlægens sædvanlige grundhonorar, dyrlægen skal beregne sig. Dyrenes Beskyttelse betaler for de behandlinger, der foretages i medfør af aftalen. Dyrenes Beskyttelse har ophævet denne aftale, jf. nedenfor.

Anvendelsen af vedtægternes § 4, stk. 2

40. Dyrenes Beskyttelse ophævede i april 2005 aftalen med PDA. På grund af bortfald af offentlige tilskud har det været nødvendigt for Dyrenes Beskyttelse at indføre besparelser. Dyrenes Beskyttelse anførte i forbindelse med ophævelsen, at aftalen ikke giver mulighed for at forhandle honorarer individuelt, hvorfor det ikke er muligt at forhandle rabatter, ligesom det ikke er muligt at få en synergieffekt i samarbejdet med den enkelte praktiserende dyrlæge.

41. PDA meddelte Dyrenes Beskyttelse, at foreningen ikke kan tilslutte sig en ordning, hvor der ikke sker samme betaling til alle dyrlæger. De takster, der var aftalt med Dyrenes Beskyttelse, har ifølge PDA langt fra dækket dyrlægernes udgifter til behandling af de dyr, der blev indbragt i henhold til ordningen. PDA's vedtægter tillægger foreningen kompetencen til på medlemmernes vegne at indgå aftaler om takster og lignende. Meningen med bestemmelsen er ifølge PDA blandt andet at kunne forsvare de mindre økonomisk stærke dyrlæger mod forsøg på fjendtlig indblanding af magtfulde institutioner som Dyrenes Beskyttelse. PDA har som følge heraf oplyst Dyrenes Beskyttelse, at man vil indskærpe over for sine medlemmer, at der ikke kan indgås aftaler med Dyrenes Beskyttelse.

42. Dyrenes Beskyttelse har kontaktet en række udvalgte dyrlæger med tilbud om indgåelse af en individuel aftale. PDA har skrevet ud til samtlige medlemmer af PDA og oplyst, at Dyrenes Beskyttelse har kontaktet disse dyrlæger. Under henvisning til vedtægternes § 4, stk. 2, har PDA gjort samtlige medlemmer opmærksom på, at aftaler ikke kan indgås af nogen praktiserende dyrlæge, men alene af foreningen. Som følge heraf har det ikke været muligt for Dyrenes Beskyttelse at indgå individuelle aftaler med udvalgte dyrlæger. PDA's rundskrivelse til dyrlægerne er vedhæftet som bilag 4.

43. På tilsvarende måde benyttede PDA vedtægternes § 4, stk. 2, i forbindelse med, at Nordsjællands Landboforening i februar 2003 ønskede at indgå individuelle rabataftaler med en række dyrlæger. PDA rettede henvendelse til de involverede dyrlæger og meddelte dem, at dyrlægerne ikke måtte indgå sådanne aftaler, idet aftalerne skal forhandles af PDA. PDA gav i samme forbindelse udtryk for, at det er foreningens politik, at de praktiserende dyrlæger ikke skal konkurrere på priser, men på kvalitet i arbejdet. Dette brev fremgår af bilag 5.

44. Det var på baggrund af sidstnævnte sag, at PDA fandt anledning til at kontakte Konkurrencestyrelsen med forespørgsel om, hvorvidt vedtægternes § 4 er i overensstemmelse med konkurrenceloven.

Høring

45. Et udkast til afgørelse har været i hørings hos PDA. PDA's høringssvar er vedlagt som bilag 6.

46. PDA har anført, at Konkurrencestyrelsens vurdering bygger på den opfattelse, at der er prislighed på dyrlægeområdet. PDA undersøger for tiden de praktiserende dyrlægers honorarer. Undersøgelsen forventes afsluttet i december 2005, og PDA finder, at rådets afgørelse bør afvente denne undersøgelse.

47. Efter Konkurrencestyrelsens vurdering vil resultatet af en sådan undersøgelse ikke ændre ved det konkurrenceretligt problematiske i, at PDA har en bestemmelse i sine vedtægter, der giver foreningen eneret til at forhandle prisaftaler mv. på dyrlægernes vegne. Styrelsen finder derfor ikke grundlag for at afvente udfaldet af PDA's honorarundersøgelse.

48. PDA's øvrige bemærkninger er gengivet under de relevante afsnit i styrelsens vurdering af sagen.

Vurdering

Det relevante marked

Det relevante produktmarked

49. Udøvelse af dyrlægegerning kræver såvel den rette uddannelsesmæssige baggrund som autorisation. Som følge heraf vil en lang række af de ydelser, der udføres af dyrlæger, ikke kunne udføres af andre^[10].

50. Styrelsen finder på den baggrund, at det relevante produktmarked skal afgrænses til markedet for dyrlægeydelser udført af autoriserede dyrlæger.

51. PDA's medlemmer er de dyrlæger, der driver, leder eller ejer en selvstændig praksis. Ud over denne gruppe består markedet også af de dyrlæger, der er ansatte enten i en af de ovennævnte typer praksis, eller som er ansat andetsteds, fx på en lærestalt, anden offentlig myndighed eller i en privat virksomhed inden for industrien.

Det relevante geografiske marked

52. PDA's vedtægter omfatter praktiserende dyrlæger i Danmark. Konkurrenceforholdene for dyrlæger er ens i hele Danmark.

53. Det kan ikke udelukkes, at der i de landeområder, der grænser op til Danmark, kan ske en mindre brug af dyrlæger fra andre EU-lande. Idet dette alene vurderes at ske i meget begrænset omfang, afgrænses det geografiske marked til Danmark.

Samhandelspåvirkning

54. I henhold til forordning 1/2003 af 16. december 2002 om gennemførelse af konkurrencereglerne i traktatens artikel 81 og 82 skal det undersøges, om der er tale om en aftale eller praksis, der er egnet til at påvirke handlen mellem medlemsstater. I henhold til artikel 3, stk. 1, er medlemsstaternes konkurrencemyndigheder og domstole forpligtede til også at anvende artikel 81 og 82, når de anvender national konkurrenceret på aftaler og misbrugsadfærd, som kan påvirke samhandlen mellem medlemsstater.

55. Det skal derfor vurderes, om PDA's vedtægter udgør en aftale, der kan påvirke handlen mellem medlemsstater. Til brug for denne vurdering har Kommissionen udsendt en meddelelse af 27. april 2004 om retningslinjer vedrørende begrebet påvirkning af handlen i traktatens artikel 81 og 82^[11].

56. Afgørende for denne vurdering er blandt andet, om vedtægterne har grænseoverskridende karakter, jf. retningslinjernes punkt 13. Dyrslægedydelser er tjenestedydelser, hvor der kun er begrænset efterspørgsel efter tjenestedydelser udbudt af udbydere fra andre medlemsstater. Grænseoverskridende aktiviteter anses derfor for at udgøre en meget lille andel af de aktiviteter, der findes på dette marked.

57. Vedtægternes § 4, stk. 1 og 2, indeholder tillige ikke nogen af de markedsafskærmende kendetegn, Kommissionen har oplyst i retningslinjerne. Det vurderes, at en beslutning om at indtræde på dyrlægemarkedet i Danmark kun i meget begrænset omfang påvirkes af vedtægterne^[12]. Vedtægterne anses således ikke at have markedsafskærmende virkninger, der bevirker, at potentielle nye aktører afskæres fra at træde ind på markedet, jf. retningslinjernes punkt 83-85.

58. Det er derfor Konkurrencestyrelsens vurdering, at vedtægternes § 4, stk. 1 og 2, hverken vedrører ydelser med grænseoverskridende karakter eller har markedsafskærmende virkninger. Der vurderes således ikke at være samhandelspåvirkning, hvorfor PDA's vedtægter alene skal vurderes efter konkurrencelovens § 6.

Vedtægternes forenelighed med konkurrenceloven

59. Som det fremgår, benyttes vedtægterne til at forhandle aftaler med såvel offentlige myndigheder som med private organisationer og foreninger. Vedtægterne gælder for virksomheder, der befinder sig på samme omsætningstrin, dvs. vedtægterne udgør en horisontal aftale.

60. Til brug for en vurdering af vedtægternes § 4, stk. 1 og 2, efter konkurrenceloven gennemgås de forskellige typer aftaler i det følgende.

Aftaler indgået med offentlige myndigheder

61. Som tidligere nævnt findes der to typer af aftaler, som PDA og Dyrlægeforeningen forhandler med offentlige myndigheder.

Aftaler vedrørende sygdomsbekæmpelse

62. I henhold til dyrlægelovens § 10, stk. 1, har en praktiserende dyrlæge inden for det geografiske område, hvor den pågældende har sit sædvanlige klientel, pligt til at påtage sig veterinært arbejde som led i offentlig bekæmpelse af smitsomme sygdomme hos dyr.

63. Bekendtgørelsen om betaling af dyrlæger for offentlige forretninger^[13] er udstedt i medfør af dyrlægelovens § 10, stk. 2. Efter denne bestemmelse fastsætter ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri (i dag: familieministeren) regler om vederlaget for praktiserende dyrlægers udførelse af veterinært arbejde som led i offentlig bekæmpelse af smitsomme sygdomme hos dyr. Beføjelsen til at fastsætte reglerne er henlagt til Fødevestyrelsen.

64. Forhandlingerne med PDA sker således med hjemmel i lov. I henhold til konkurrencelovens § 2, stk. 2, gælder reglerne i § 6 ikke, hvis en konkurrencebegrænsning er en direkte eller nødvendig følge af offentlig regulering. Uanset aftalens konkurrencebegrænsende karakter falder den derfor uden for konkurrenceloven.

Aftalerne om honorering for kødkontrol

65. På de store, eksportorienterede slagterier, hvor der dagligt foretages slagtninger, er der behov for kontrol til alle tider. Til denne kontrolopgave har Fødevestyrelsen ansat en række dyrlæger. Selv om arbejdet foregår på et privat slagteri, består

dyrlægenes opgaver i offentlig kontrolvirksomhed i form af overvågning af slagtingerne. Dyrlægerne er ansat af og aflønnes af Fødevarestyrelsen på almindelige funktionærvilkår i henhold til AC-overenskomsten.

66. Til udførelse af kødkontrol på de mindre slagterier, såkaldte hjemmemarkedsgodkendte slagterier, hvor der ikke foretages slagtinger dagligt (men fx to gange ugentligt), skal der også være en dyrlæge til stede til at udføre kontrol i forbindelse med slagtingerne. Hertil har Fødevarestyrelsen ansat lokale dyrlæger, som bliver tilkaldt, når der skal udføres slagtinger. En gang om måneden indsender dyrlægen en opgørelse til Fødevarestyrelsen over sit timeforbrug, som herefter honoreres af Fødevarestyrelsen. Honorering for dette arbejde sker i henhold til "aftale om betaling til privatpraktiserende dyrlæger for udøvelse af kødkontrol i godkendte slagtehuse" (bilag 2).

67. Dette arbejde udføres således af dyrlæger, der ikke har kødkontrol som deres primære beskæftigelse i modsætning til de dyrlæger, der arbejder på fuld tid på de store, eksportorienterede slagterier. Tilsvarende gælder for de dyrlæger, der er omfattet af aftalen om "honorering af kødkontrolassistance afregnet pr. time" (bilag 3). Her er tale om dyrlæger, der bliver tilkaldt til at vikariere fx på eksportslagterierne i tilfælde af sygdom, ferie eller lignende, og som derfor har anden beskæftigelse ved siden af, herunder fx at drive en dyrlægepraksis.

68. Anmelder har anført, at de to aftaler om honorering for udførelse af kødkontrol er aftaler om løn- og arbejdsforhold, hvorfor de ikke er omfattet af konkurrenceloven, jf. lovens § 3.

69. I henhold til konkurrencelovens § 3, 1. pkt., omfatter loven ikke løn- og arbejdsforhold. Det er alene forholdet mellem arbejdsgiver og arbejdstager vedrørende den fagretlige relation, dvs. spørgsmålet om løn, arbejdstid og øvrige overenskomst- eller aftaledækkede forhold, der er omfattet af denne undtagelse.

70. Inden for de liberale erhverv, som blandt andet omfatter dyrlæger, findes der ofte en stor gruppe, der er selvstændige erhvervsdrivende, og som dermed ikke indgår i et ansættelsesforhold. I sådanne situationer må afgrænsningen mellem, hvornår der er tale om løn- og arbejdsforhold, og hvornår der er tale om aftaler, der vedrører erhvervsdrivendes samhandelsforhold, foretages ud fra en helhedsvurdering af de konkrete forhold.

71. Som eksempel på, at der altid skal anlægges en konkret vurdering, har det daværende Monopolrådet vurderet, at foredragsvirksomhed ikke kan karakteriseres som ansættelsesforhold, hvorfor det er omfattet af konkurrencereglerne, mens rådet fandt, at undervisning har karakter af et ansættelsesforhold og derfor falder uden for konkurrencereglerne [14].

72. Udgangspunktet ved vurderingen af, om der er tale om løn- og arbejdsforhold er, om den ene part er underlagt den anden parts instruktionsbeføjelse, herunder retten til afskedigelse, og om der udover lønnen også skal betales pligtmæssige ydelser som ATP, sygedagpenge og lovpligtig ulykkesforsikring [15].

73. Som det fremgår, har Fødevarestyrelsen indgået forskellige typer ansættelsesaftaler afhængigt af, hvilken type kontrol der er tale om. De dyrlæger, der forestår den kontrol, der dagligt udføres på de store eksportorienterede slagterier, har indgået aftale herom på almindelige AC-vilkår. Sådanne aftaler er derfor utvivlsomt omfattet af konkurrencelovens § 3.

74. De dyrlæger, der udfører kontrol efter timeafregning, udfører oftest dette arbejde enten ved siden af en anden ansættelse eller ved siden af deres egen praksis. Der er således tale om dyrlæger, hvor udførelse af kødkontrol ikke er de pågældende dyrlægers hovederhverv. Oftest er der tale om dyrlæger, der har egen praksis eller er ansat i en praksis eller en anden virksomhed sideløbende med, at de udfører kødkontrol for Fødevarestyrelsen.

75. Dyrlæger, der aflønnes i henhold til disse to aftaler, udfører offentlige kontrolopgaver på Fødevarestyrelsens vegne. Dyrlægerne er i den forbindelse underlagt Fødevarestyrelsens instruktionsbeføjelser. Honoraret udbetales som A-indkomst, og Fødevarestyrelsen betaler de pligtmæssige ydelser såsom ATP mv., ligesom dyrlægerne optjener feriepenge af honorarerne.

76. Selv om en række af de dyrlæger, der honoreres efter disse aftaler, er dyrlæger med egen praksis og dermed er selvstændigt erhvervsdrivende, finder styrelsen, at begge aftaler om honorering for kødkontrol udgør aftaler om løn- og arbejdsforhold, der således i medfør af konkurrencelovens § 3 er undtaget fra konkurrenceloven. Styrelsen har ved denne vurdering lagt til grund, at de dyrlæger, der honoreres i henhold til disse to aftaler, indgår i et arbejdsgiver-arbejdstagerforhold uanset, om dyrlægen i sin øvrige erhvervsudøvelse arbejder som selvstændig dyrlæge med egen praksis, eller om denne indgår i et andet ansættelsesforhold ved siden af arbejdet med at udføre kødkontrol.

77. Styrelsen finder, at disse betragtninger gælder for begge aftaler, dvs. såvel for de dyrlæger, der har en fast aftale om at udføre tilsyn i forbindelse med slagtninger på de hjemmemarkedsgodkendte slagterier som for de dyrlæger, der tilkaldes som vikarer og aflønnes efter timehonoraraftalen. Styrelsen har i den forbindelse lagt vægt på, at de dyrlæger, der indtræder som vikarer, udfører arbejdet på samme vilkår som de fastansatte dyrlæger [16].

PDA's forhandling af aftaler med private foreninger

78. Som det fremgår, giver vedtægternes § 4, stk. 1, PDA hjemmel til at forhandle generelle aftaler med private foreninger og organisationer mv. om, hvilke priser de praktiserende dyrlæger skal tage for de ydelser, der er omfattet af aftalerne. Vedtægternes § 4, stk. 2, giver PDA hjemmel til at forhandle individuelle aftaler, dvs. de aftaler den enkelte dyrlæge indgår.

Konkurrencelovens § 6, stk. 1

79. I henhold til konkurrencelovens § 6, stk. 1, er det forbudt for virksomheder m.v. at indgå aftaler, der direkte eller indirekte har til formål eller til følge at begrænse konkurrencen. Sådanne forbudte aftaler kan fx bestå i at fastsætte købs- eller salgspriser eller andre forretningsbetingelser, jf. konkurrencelovens § 6, stk. 2, nr. 1.

80. Forbudet gælder også for vedtagelser inden for en sammenslutning af virksomheder og samordnet praksis mellem virksomheder, jf. § 6, stk. 3. En brancheforenings vedtægter er derfor også omfattet af forbudet i konkurrencelovens § 6, stk. 1 [17].

81. PDA har anført i sit høringssvar, at såvel Dyrenes Beskyttelse som Kattens Værn modtager offentlige tilskud til foreningernes virke [18]. Eftersom aftalerne vedrører allokering af offentlige midler, finder PDA, at der er tale om betalinger fastsat i henhold til en bevillingslov. Sådanne aftaler er i sig selv undtaget fra konkurrencelovens område. Hertil bemærker Konkurrencestyrelsen, at selv om foreningerne modtager offentlige tilskud, finder Konkurrencestyrelsen, at det vanskeligt vil kunne bringe PDA's vedtægter eller selve aftalerne uden for konkurrenceloven, idet hertil kræves, at den pågældende konkurrencebegrænsning er en direkte eller nødvendig følge af offentlig regulering, jf. konkurrencelovens § 2, stk. 2.

Anvendelsen af vedtægternes § 4, stk. 1

82. De aftaler, PDA og Dyrlægeforeningen har indgået med private foreninger og organisationer, er indgået med hjemmel i vedtægternes § 4, stk. 1. Nogle af aftalerne fastlægger størrelsen af dyrlægernes betaling for de ydelser, der er omfattet af aftalerne. Eksempelvis fastlægger aftalen med Dansk Kennelklub størrelsen af dyrlægens honorar for tilsyn og tilkaldevagter på hundeudstillinger. Aftalerne har karakter af horisontalt fastsatte listepreiser.

83. Aftalerne med Kattens Værn og Dyrenes Beskyttelse angiver ikke nogen fast pris men fastsætter, hvor stor en andel af dyrlægens normale konsultationshonorar, en ydelse skal koste. Derved begrænser aftalerne den enkelte dyrlæges mulighed for at forhandle priser og rabatter med organisationerne.

84. Konkurrencerådet har tidligere truffet afgørelse i sager, hvor brancheforeninger har udstukket priser. Blandt andet i en afgørelse fra 29. marts 2000 kom rådet frem til, at BYG's vejledende regler, der angav procentsatser for tillæg til lønomkostninger, materialeudgifter og andre direkte omkostninger for medlemmernes beregning af prisen på regningsarbejde, var i strid med konkurrencelovens § 6, stk. 1. I Konkurrencerådets afgørelse af 26. september 2001 om PAR's (Praktiserende Arkitekters Råd) vejledende honorarregler kom rådet frem til, at reglerne, der indeholdt detaljerede vejledninger for beregning af honorarer for arkitektydelser, herunder anbefalede timesatser og honorarprocentsatser angivet i intervaller med minimums- og maksimumssatser, var i strid med konkurrencelovens § 6, stk. 1.

85. Endvidere kan nævnes Kommissionens beslutning af 24. juni 2004 vedrørende de belgiske arkitekter, hvor den belgiske arkitektforening anbefalede, at arkitekthonoraret fastsattes som en procentdel af byggeriets værdi [19]. Der var tale om vejledende minimumssatser for honorarer. Kommissionen fandt, at disse vejledende minimumssatser var i strid med EF-traktatens artikel 81, stk. 1.

86. PDA har anført, at vedtægternes § 4 alene skaber hjemmel til, at PDA kan forhandle og i et vist omfang indgå aftaler på dyrlægernes vegne. Denne hjemmel er ikke i sig selv konkurrencebegrænsende. En vurdering efter konkurrencelovens § 6, stk. 1, må derfor tage udgangspunkt i en konkret vurdering af de aftaler, der er indgået i medfør af vedtægterne.

87. Hertil bemærker Konkurrencestyrelsen, at i henhold til konkurrencelovens § 6, stk. 2, nr. 1, kan også "andre forretningsbetingelser" udgøre en ulovlig konkurrencebegrænsning. En brancheforenings vedtægter kan således godt være i strid med konkurrencelovens § 6 uden direkte at angive listepreiser eller lignende. Hvis et sæt vedtægter indeholder bestemmelser, der begrænser den pågældende brancheforenings medlemmers mulighed for selvstændig prisfastsættelse, kan også det udgøre en ulovlig konkurrencebegrænsning. Konkurrencerådet fandt således eksempelvis i sin afgørelse af 27. september 2000 om Danske Fysioterapeuters prisregulering, at en vedtægtsbestemmelse, hvorefter et medlem ikke "ved

bevidst at underbyde et andet medlem [må] søge at skaffe sig eller fremme egen praksis eller forsøge at fortrænge en kollega" lagde en generel begrænsning i medlemmernes frihed til at fastsætte og bruge prisen som konkurrencemiddel[20].

88. Ud fra tilsvarende betragtninger har Konkurrencerådet i en afgørelse fra 28. april 1999 vedrørende Taksatorringens vedtægter fastslået, at en forpligtelse i et sæt vedtægter for medlemmerne (en række mindre forsikringsselskaber) til at lade deres skadesopgørelser foretage af Taksatorringen, har samme virkning som en horisontal aftale om fælles prisfastsættelse. Dette ansås at udgøre en konkurrencebegrænsning i strid med konkurrencelovens § 6, stk. 1.

89. PDA har anført i høringssvaret, at bestemmelsen i vedtægternes § 4, stk.1, er en nødvendig legitimation for PDA til at indgå aftaler på medlemmernes vegne. Hvis bestemmelsen erklæres ulovlig, er der tale om et indgreb i Dyr lægeforeningens og PDA's mulighed for at agere som organisation. En ophævelse af bestemmelsen vil betyde, at PDA ikke vil have bemyndigelse til at indgå aftaler, heller ikke aftaler, som opfylder betingelserne for en individuel fritagelse i medfør af konkurrencelovens § 8, stk. 1.

90. Hertil bemærker Konkurrencestyrelsen, at det som udgangspunkt ikke udgør et konkurrencemæssigt problem, at brancheforeninger o. lign. forhandler aftaler på deres medlemmers vegne, som medlemmerne efterfølgende kan vælge at tilslutte sig, så længe aftalerne ikke får karakter af horisontalt fastsatte priser. PDA's vedtægters § 4, stk. 1 og 2, bevirker imidlertid, at PDA har en eneret til at forhandle honoraraftaler på de praktiserende dyrlægers vegne, som medlemmerne skal overholde, uanset om de ønsker at være med i aftalen eller ej, og køber, dvs. de private foreninger mv., er udelukket fra at forhandle med den enkelte dyrlæge. Hermed virker vedtægterne konkurrencebegrænsende og er dermed i strid med konkurrencelovens § 6, stk. 1.

91. PDA har anført, at PDA ligeledes mister sin hjemmel til at indgå aftaler om eksempelvis dyrlægefaglige metoder og materialebrug. Hertil bemærker styrelsen, at det ikke med denne sag er hensigten at forhindre Dyr lægeforeningen og PDA i at forhandle og indgå sådanne typer aftaler i situationer, hvor det er mest relevant af aftaler af den art indgås på brancheforeningsniveau. Det bemærkes i øvrigt, at aftaler af den type næppe vil indeholde konkurrencebegrænsninger.

92. Dyr læge loven indeholder regler om, at en praktiserende dyrlæge har pligt til at behandle tilskadekomne og akut syge dyr[21]. En dyrlæge kan som udgangspunkt derfor ikke afvise sådant et dyr, hvis det bliver indleveret i dyrlægens praksis. I høringssvaret har PDA anført, at aftalerne med Kattens Værn og Dyrenes Beskyttelse omfatter sådanne ydelser. Eftersom der er tale om en lovfæstet pligt, der gælder for alle praktiserende dyrlæger, er det mest hensigtsmæssigt, at aftaler af den art dækker samtlige dyrlæger i modsætning til enkelte udvalgte.

93. Hertil bemærkes, at under forudsætning af, at der er tale om aftaler, der enten vurderes ikke at være omfattet af konkurrencelovens § 6, eller som opfylder betingelserne for en fritagelse i medfør af konkurrencelovens § 8, vil PDA fortsat kunne forhandle aftaler af den type med private organisationer og foreninger, så længe det er frivilligt for medlemmerne, om de ønsker at tilslutte sig aftalerne og så længe, denne ret for PDA til at forhandle aftaler på medlemmernes vegne ikke er eksklusiv. De dyrlæger, der har interesse i at være med i en aftale, som PDA har forhandlet med fx en dyreværnsorganisation, vil herefter kunne vælge at tilslutte sig, således at de er omfattet af en aftale om honorering for ydelser, de efter loven har pligt til i et vist omfang at udføre.

94. Denne sag vedrører alene en vurdering af selve vedtægterne, som PDA har anmeldt. Hvad angår de aftaler, som PDA allerede har indgået med hjemmel i vedtægternes § 4, stk. 1, og som fortsat er i kraft, dvs. aftalerne med Kattens Værn, Dansk Blindesamfund og Dansk Kennelklub, bemærker styrelsen, at PDA har ikke anmeldt disse underliggende aftaler, og styrelsen har ikke fundet anledning til ex officio at foretage en vurdering af disse aftaler. Hvis PDA ønsker en afgørelse af, om aftalerne er omfattet af konkurrencelovens § 6, og om de i givet fald opfylder betingelserne for en fritagelse i medfør af § 8, kan PDA vælge at anmelde disse aftaler, hvor PDA begrundet, hvordan de konkrete aftaler opfylder de fire betingelser i konkurrencelovens § 8, stk. 1.

Vedtægternes § 4, stk. 2

95. Vedtægternes § 4, stk. 2, giver PDA hjemmel til at forhandle på vegne af den enkelte dyrlægepraksis, hvis fx en hundepension ønsker at indgå en aftale med en eller flere udvalgte dyrlæger. Hermed vil det ikke være muligt for den pågældende hundepension at få dyrlægerne til at konkurrere indbyrdes om at tilbyde de bedste priser. Når honoraret forhandles af brancheforeningen, er der endvidere en nærliggende risiko for en prisuniformering og for, at kunderne kommer til at betale højere priser, end hvad der ville være tilfældet i fraværet af disse bestemmelser.

96. Efter det oplyste findes der pt. ikke nogen aftaler indgået med hjemmel i vedtægternes § 4, stk. 2. PDA har derimod benyttet bestemmelsen til at forhindre, at en række udvalgte dyrlæger indgik i forhandlinger om individuelle aftaler.

Konkurrencestyrelsen finder på den baggrund, at formålet med bestemmelsen er at begrænse konkurrencen i strid med konkurrencelovens § 6, stk. 1.

97. PDA har i sit høringssvar anført, at formålet med bestemmelsen ikke er at begrænse konkurrencen, men derimod at skabe lige adgang til markedet ved at sikre, at alle praktiserende dyrlæger kan tilbyde sig med relevante ydelser.

98. Hvad angår den rabataftale, som Nordsjællands Landboforening ønskede at indgå, var der tale om, at landboforeningen hermed ønskede at udelukke andre dyrlæger fra at deltage i konkurrencen på lige vilkår om levering af ydelser til landboforeningens medlemmer.

99. PDA's modstand mod, at Dyrenes Beskyttelse efter ophævelsen af den generelle aftale indgår individuelle aftaler med en række udvalgte dyrlæger, er begrundet i hensynet til dyrenes velfærd. De individuelle aftaler ville betyde, at Falck skulle køre til den dyrlæge, Dyrenes Beskyttelse ville få aftale med og ikke til nærmeste dyrlæge med den konsekvens, at syge dyr skulle køres rundt i landet i højere grad end nødvendigt. Praktiserende dyrlæger har efter dyrlægelovens § 9 pligt til at hjælpe syge og tilskadekomne dyr, herunder herreløse dyr, som bliver bragt til dyrlægen af Falck eller af privatpersoner. Den aftale, som Dyrenes Beskyttelse ønskede at indgå med udvalgte dyrlæger, ville betyde, at alene disse dyrlæger ville få honoreret deres arbejde med disse herreløse dyr.

100. Konkurrencestyrelsen har fra Dyrenes Beskyttelse fået oplyst, at foreningen har udvalgt ca. 75 dyrlægepraksis, som foreningen ønsker at indgå aftale med. Disse dyrlæger er udvalgt i samråd med Falck. Hvis der indgås aftale med disse dyrlæger, vil Falck ikke komme til at køre længere med herreløse dyr til behandling, end Falck har gjort tidligere. Der vil i øvrigt i stort omfang være tale om de dyrlæger, som Falck hidtil har benyttet. Dyrenes Beskyttelse mener derfor ikke, at udskiftning af den generelle aftale med individuelle aftaler vil have negative dyrevelfærdsmæssige konsekvenser.

101. Efter Konkurrencestyrelsens opfattelse ændrer det, PDA har anført, ikke ved, at vedtægternes § 4, stk. 2, er konkurrencebegrænsende. Som bestemmelsen har været anvendt, forhindrer den institutionelle klienter i at forhandle individuelle aftaler med dyrlægerne, herunder i at indgå aftale med de praktiserende dyrlæger, der kan tilbyde de mest konkurrencedygtige priser og/eller vilkår.

Samlet vurdering af vedtægternes § 4, stk. 1 og 2

102. Effekten af vedtægternes § 4, stk. 1 og 2, er, at PDA har eneretten til på medlemmernes, dvs. de praktiserende dyrlægers, vegne at forhandle aftaler om priser og honorarer mv. Dyrlægerne er hermed udelukket fra at forhandle individuelt med fx dyreværnsorganisationer. Vedtægtsbestemmelserne begrænser således medlemmernes frihed til selv at fastsætte og bruge prisen som konkurrencemiddel. Dyrenes Beskyttelse har begrundet foreningens ønske om at forhandle individuelt med de praktiserende dyrlæger med, at dette giver mulighed for at forhandle rabatter mv. Dette understøtter vurderingen af, at vedtægterne begrænser konkurrencen.

103. I de situationer, hvor PDA i medfør af vedtægternes § 4, stk. 1, forhandler aftaler med private foreninger om priser for en række specificerede ydelser, foreligger der priser udstukket af en brancheforening, dvs. horisontalt fastsatte priser.

104. Konkurrencestyrelsen vurderer på den baggrund, at vedtægternes § 4, stk. 1 og 2, i det omfang, de giver PDA hjemmel en eksklusiv ret til på medlemmernes vegne at forhandle aftaler om takster, honorarer o. lign. med private organisationer og foreninger mv., har til formål at begrænse konkurrencen i strid med konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. stk. 3, jf. stk. 2, nr. 1. Eftersom vedtægterne gælder for alle medlemmer af PDA, svarende til 90 % af samtlige praktiserende dyrlæger i Danmark, finder styrelsen, at der foreligger en mærkbar konkurrencebegrænsning.

105. Det bemærkes, at i det omfang, vedtægternes § 4, stk. 1, giver PDA hjemmel til at forhandle aftaler vedrørende løn- og arbejdsforhold omfattet af konkurrencelovens § 3 og aftaler med offentlige myndigheder o. lign., hvortil der er hjemmel i lovgivning, er denne bestemmelse ikke omfattet af forbudet i konkurrencelovens § 6, stk. 1.

Bagatelgrænsen i henhold til konkurrencelovens § 7

106. Konkurrencelovens § 7, stk. 1, indeholder en bagatelgrænse, hvorefter forbudet i konkurrencelovens § 6, stk. 1, ikke gælder, hvis de deltagende virksomheder har en samlet årlig omsætning på under 1 mia. kr. og en samlet markedsandel for den pågældende vare eller tjenesteydelse på under 10 %, eller de har en samlet årlig omsætning på under 150 mio. kr.

107. Anmelder har ikke angivet omsætningen for de dyrlæger, der er medlemmer af PDA. Som tidligere nævnt har PDA 775 medlemmer svarende til 90 % af samtlige praktiserende dyrlæger i Danmark. På baggrund af disse oplysninger lægger styrelsen til grund, at de deltagende virksomheders samlede omsætning overstiger bagatelgrænsen på 150 mio. kr. Reglerne i

konkurrencelovens § 7, stk. 1, finder derfor ikke anvendelse, og den anmeldte aftale er således omfattet af konkurrencelovens § 6, stk. 1.

108. I henhold til konkurrencelovens § 7, stk. 2, nr. 1, gælder bagatelreglerne ikke, når virksomheder eller en sammenslutning af virksomheder (fx en brancheforening) aftaler, samordner eller vedtager priser, avancer m.v. Som følge af at vedtægternes § 4, stk. 1 og 2, benyttes til at indgå aftaler om priser og honorarer mv., antages det derfor, at reglerne i konkurrencelovens § 7, stk. 1, således ikke ville finde anvendelse, selv hvis de deltagende virksomheders omsætninger måtte ligge under bagatelgrænserne.

Konkurrencelovens § 8, stk. 1

109. Anmelder har anmodet om en fritagelse af vedtægterne i henhold til konkurrencelovens § 8, stk. 1. Anmelder har dog ikke angivet argumenter for, hvordan bestemmelsens fire betingelser kan anses for opfyldt. Nedennævnte gennemgang bygger derfor på styrelsens vurdering af vedtægternes § 4 i relation til muligheden for at opnå en fritagelse.

110. En individuel fritagelse af PDA's vedtægter forudsætter, at samtlige betingelser efter § 8, stk. 1, er opfyldt. De fire betingelser gennemgås i det følgende, idet vedtægternes § 4, stk. 1 og § 4, stk. 2, vil blive vurderet samlet.

§ 8, stk. 1, nr. 1 – styrkelse af effektiviteten/fremme af udviklingen

111. Det er en betingelse for en individuel fritagelse, at aftalen bidrager til at styrke effektiviteten eller til at fremme den tekniske eller økonomiske udvikling.

112. Man kan overveje, om det forhold, at prisforhandlinger med kunder skal forestås af dyrlægenes interesseorganisation, medfører administrative lettelser for den enkelte dyrlægevirksomhed. De mulige besparelser, dette måtte betyde for den enkelte dyrlæge, opvejer imidlertid ikke de skadelige virkninger af aftalen i form af risiko for prisuniformering og dermed høje priser på dyrlægeydelser.

113. Vedtægterne anses heller ikke at fremme den tekniske eller økonomiske udvikling.

114. Betingelsen i § 8, stk. 1, nr. 1, anses derfor ikke for opfyldt.

115. Som anført ovenfor, kræver en fritagelse efter konkurrencelovens § 8, stk. 1, at alle fire betingelser er opfyldt. Idet det allerede er konstateret, at PDA's vedtægters § 4, stk. 1 og 2, ikke opfylder bestemmelsens første betingelse, kan det konkluderes, at vedtægterne ikke vil kunne opnå fritagelse. Som det fremgår af det følgende, har styrelsen vurderet, at selv hvis betingelsen i konkurrencelovens § 8, stk. 1, nr. 1, var opfyldt, ville vedtægternes § 4, stk. 1 og 2, ikke kunne opnå fritagelse, idet de øvrige betingelser heller ikke anses for opfyldt.

§ 8, stk. 1, nr. 2 – fordel for forbrugerne

116. Det er endvidere en betingelse, at forbrugerne sikres en rimelig andel af fordelene ved den konkurrencebegrænsende aftale. Forbrugerne vil i denne sag være aftagerne af dyrlægenes ydelser, dvs. såvel private som erhvervsdrivende.

117. PDA har anført, at ingen af de aftaler, der er indgået med private foreninger m.v., fastlægger et honorar, som opfylder markedsprisen for de praktiserende dyrlægers arbejdsindsats. PDA har ikke dokumenteret dette yderligere, fx i form af oplysning om markedsprisens størrelse.

118. Det er styrelsens vurdering, at der vil kunne argumenteres for, at aftalen er til fordel for forbrugerne i det omfang, vedtægterne benyttes til at indgå aftaler, der reelt gør det billigere for forbrugerne i forhold til, hvad de ellers skulle betale. Der er imidlertid ingen holdepunkter for, at prisen er lavere, end hvis dyrlægerne forhandlede direkte med klienten. I mange situationer – fx når der er tale om større foreninger, der vil kunne forhandle sig frem til en række "samlerabatter" – vil sammenligningsgrundlaget således ikke være de priser, dyrlægerne almindeligvis tager ("markedsprisen"), men derimod en forhandlet, reduceret pris.

119. Konkurrencestyrelsen anser det derfor ikke for godtgjort, at betingelsen i § 8, stk. 1, nr. 2, er opfyldt.

§ 8, stk. 1, nr. 3 – ikke unødvendige konkurrencebegrænsninger

120. Vedtægtsbestemmelserne må tillige ikke pålægge aftaleparterne begrænsninger, som er unødvendige for at nå ovennævnte mål. Hvis de samme mål vil kunne nås ved hjælp af mindre indgribende foranstaltninger, er den tredje betingelse i konkurrencelovens § 8, stk. 1, således ikke opfyldt.

121. I henhold til Konkurrencerådets praksis kan bestemmelser i en brancheforenings vedtægter, der begrænser medlemmernes egen prisfastsættelse, ikke opnå fritagelse. Rådet har accepteret, at en brancheforening angiver en vejledende normering af tids- og materialeforbruget til brug for medlemmernes prisberegninger. Accepten er begrundet med, at systemet er effektivitetsfremmende, fordi det giver de enkelte medlemmer mulighed for at sammenligne deres effektivitet med de øvrige medlemmers[22].

122. Konkurrencestyrelsen finder på baggrund heraf, at vedtægternes bestemmelser i § 4, stk. 1 og 2, om, at prisforhandlinger med dyrlægenes kunder skal forestås af PDA, går videre end nødvendigt for at opnå administrative lettelser for de praktiserende dyrlæger.

123. Betingelsen i § 8, stk. 1, nr. 3, er derfor ikke opfyldt.

§ 8, stk. 1, nr. 4 – ikke udelukkelse af konkurrencen

124. Endelig er det en betingelse, at vedtægtsbestemmelserne ikke giver virksomhederne mulighed for at udelukke konkurrencen for en væsentlig del af de pågældende varer eller tjenesteydelser.

125. Den forhandlingsret, der tildeles PDA i medfør af vedtægternes § 4, stk. 1 og 2, har som konsekvens, at priskonkurrencen sættes ud af kraft for den type ydelser, PDA forhandler priser på. Aftaler, der indgås i medfør af § 4, stk. 1, gælder for samtlige medlemmer. Dyrlægerne har et lovbestemt monopol på en stor del af de ydelser, de udfører[23]. Eftersom 90 % af de praktiserende dyrlæger er medlemmer af PDA, vil der ikke restere megen konkurrence fra andre virksomheder på de områder, hvor PDA har forhandlet en aftale efter vedtægternes § 4, stk. 1.

126. Betingelsen i § 8, stk. 1, nr. 4, anses derfor ikke for opfyldt.

Konklusion

127. PDA's vedtægters § 4, stk. 1 og 2, anses for at have til formål at begrænse konkurrencen mellem de praktiserende dyrlæger.

128. For så vidt angår den eneret, vedtægternes § 4, stk. 1 og 2, giver PDA/Dyrlægeforeningen til på medlemmernes vegne at indgå aftaler om priser, uden at der er tale om løn- og arbejdsforhold eller uden, at der er hjemmel hertil i lov, er vedtægtsbestemmelserne derfor forbudte i henhold til konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. stk. 3, jf. stk. 2, nr. 1.

129. Vedtægtsbestemmelserne anses ikke for at opfylde betingelserne for en fritagelse i medfør af konkurrencelovens § 8, stk. 1.

Påbud

130. I medfør af konkurrencelovens § 6, stk. 4, jf. § 16, stk. 1, nr. 1, påbydes Praktiserende Dyrlægers Arbejdsgiverforening at ophæve § 4, stk. 1 og 2, i vedtægterne for Praktiserende Dyrlægers Arbejdsgiverforening. Hvad angår vedtægternes § 4, stk. 1, vedrører påbudet alene den eksklusive ret, bestemmelsen giver PDA til at forhandle aftaler vedrørende takster og honorarer mv., som ikke er omfattet af undtagelsesbestemmelsen i konkurrencelovens § 3 om løn- og arbejdsforhold, eller som ikke er omfattet af hjemmel i lov, fx dyrlægeloven.

131. Påbudet skal efterkommes inden fire uger fra modtagelsen af afgørelsen, og Praktiserende Dyrlægers Arbejdsgiverforening skal inden for samme frist informere medlemmerne herom.

132. Der er ikke konstateret overtrædelse af konkurrencelovens § 6, stk. 1, for så vidt angår de øvrige bestemmelser i PDA's vedtægter. Det bemærkes i den forbindelse, at påbudet alene gælder vedtægternes § 4, stk. 1 og 2.

Afgørelsen er den 23. november 2005 indbragt for Konkurrenceankenævnet.

Ankesagen er hævet af klageren 17. marts 2006

-
- [1] Jf. vedtægternes § 3, stk. 1.
- [2] Jf. dyrlægelovens § 3, stk. 3.
- [3] Pr. 1.10.2004 kan hunde og katte, der er udstyret med et såkaldt dyrepas, medbringes overalt i EU forudsat, at de har fået de påkrævede vaccinationer. Udførsel af andre dyr kræver, at der udstedes et certifikat herom.
- [4] Bekendtgørelse nr. 1174 af 15. december 2000.
- [5] I henhold til dyrlægelovens § 2, stk. 1, nr. 4, jf. stk. 2, skal kødkontrollen foretages af en autoriseret dyrlæge.
- [6] Dyrlægen kan enten aflønnes pr. ydelse eller pr. time.
- [7] Iht. Fødevarestyrelsen udbetales der honorarer for ca. 70 mio. kr. årligt iht. denne aftale.
- [8] Formelt set er der ikke tale om en aftale, idet der er tale om en bestemmelse udsendt af Fødevarestyrelsen. Indholdet er dog fastsat efter drøftelser med PDA, og i henhold til praksis kan en sådan aftale ikke ændres uden inddragelse af den faglige organisation. I realiteten er der således tale om en aftale.
- [9] PDA har tillige forhandlet aftaler med Dansk Dambrugerforening, Landbrugets Takstudvalg samt Dansk Pelsdyravlerforening. Disse aftaler er ikke længere gældende.
- [10] I henhold til dyrlægelovens § 4 kan veterinærstuderende og andre personer, der ikke er uddannet som dyrlæge, i visse situationer få en – evt. midlertidig - tilladelse til at bistå dyrlæger under udøvelse af dyrlægegerning. Hovedreglen er dog, at der stilles krav om autorisation til at virke som dyrlæge.
- [11] 2004/C 101/07.
- [12] Dette tillægges betydning ved vurderingen af, om der er samhandelspåvirkning, jf. fx Kommissionens beslutning af 8. september 1999 i sagen om hollandske banker, EFT 1999 L 271, s. 28. Kommissionen fandt i denne sag, at girooprævning (som var det, aftalen omhandlede) kun i ringe omfang havde grænseoverskridende karakter, og for de udenlandske banker, der faktisk benyttede produktet, havde girooprævningssystemet kun haft en meget begrænset betydning ved beslutning om at indtræde på markedet.
- [13] Bekendtgørelse nr. 1174 af 15. december 2000.
- [14] Jf. erhvervsministerens besvarelse af 20. marts 1997 af spørgsmål 3 i forbindelse med Folketingets behandling af forslaget til den konkurrencelov, der trådte i kraft i 1998. Bestemmelsen om løn- og arbejdsforhold har eksisteret i konkurrencelovene siden 1931. Det fremgår af erhvervsministerens besvarelse, at lovforslaget viderefører den hidtil gældende regel på området.
- [15] Jf. erhvervsministerens besvarelse af 20. marts 1997 af spørgsmål 3 i forbindelse med Folketingets behandling af forslaget til den konkurrencelov, der trådte i kraft i 1998.
- [16] Jf. Konkurrenceankenævnets kendelse af 27. april 1999 i sagen vedrørende Dansk Journalistforbund ctr. Konkurrencerådet, hvor ankenævnet tog stilling til, at medarbejdere, der er ansat på løsarbejdsvilkår, men som udfører arbejde af samme karakter som virksomhedens fastansatte medarbejdere, ikke kan anses for at udøve selvstændig erhvervsvirksomhed, blot fordi arbejdet er opgavebestemt. Kendelsen kan læses på Konkurrencestyrelsens hjemmeside under punktet "konkurrence" og herefter "kendelser og domme".
- [17] Dette fremgår af forarbejderne til konkurrenceloven (lov nr. 384 af 10. juni 1997), Folketingstidende 1996/97, tillæg A, s. 3658.
- [18] I 2005 har Kattens Værn fået tildelt 626.000 kr. og Dyrenes Beskyttelse 1,7 mio. kr. fra dyrevelfærdspuljen.
- [19] Kommissionens beslutning af 24. juni 2004 i sag COMP/38.549 – Belgiske arkitekter.
- [20] Jf. afgørelsens punkt 49. Afgørelsen kan læses på Konkurrencestyrelsens hjemmeside, <http://www.ks.dk/>, under punktet "konkurrence" og herefter "afgørelser".
- [21] Jf. dyrlægelovens § 9.
- [22] Jf. Konkurrencerådets afgørelse fra 16. december 1998 i sagen vedrørende Autolakerernes Kalkulationssystem samt sagen BYG's kalkulationsvejledning fra 29. marts 2000. Derimod har rådet ikke accepteret vejledninger, der indeholder detaljerede forskrifter for beregning af priser på regningsarbejde med angivelse af procentvise tillæg til løn mv., der skal gå til dækning af bruttoavancen, jf. rådets afgørelse af 29. marts 2000 i sagen vedrørende BYG's vejledende bruttoavancetillæg til brug for regningsarbejde. I Autotaks-sagen fra 16. december 1998 fandt rådet, at det anmeldte skadesopgørelsessystem indeholdt normeringer i forbindelse med bl.a. afregningspriser, hvilket begrænsede værkstedernes muligheder for selv at fastsætte deres

priser. Systemet kunne derfor ikke opnå en fritagelse efter konkurrencelovens § 8, stk. 1. Afgørelserne kan læses på Konkurrencestyrelsens hjemmeside, <http://www.ks.dk/>, under punktet "konkurrence" og herefter "afgørelser".

[23] Jf. dyrlægelovens § 2.